

2024

SANSKRIT — HONOURS

Paper : SEC-B-2

(Spoken and Computational Sanskrit)

Full Marks : 80

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

1. (a) यथेच्छम् अनुच्छेदद्वयं संस्कृतभाषायाम् अनूद्य देवनागरलिप्या लिख्यताम्। 10×2
- (i) Books are, by far, the most lasting product of human effort. Temples crumble into ruins, pictures and statues decay, but books survive. Time does not destroy the great thoughts contained in the books which are as fresh today as when they first passed through their author's mind. These thoughts speak to us through the printed page. Good books have always helped man in various spheres of life. No wonder that the world keeps its books with great care.
- (ii) One day a poor lady came to Buddha and prayed for medicine to enliven her dead child. Buddha said that he would enlive her dead child if she could bring some mustard seeds from a house where death had never occurred. The bereaved lady went from door to door and could not find such a house where death had never occurred. She came with a heavy heart. Then Buddha advised her to give up grief, as death is certain to everybody.
- (iii) Śabari was an old lady from a hunter family and she was an ardent devotee of Lord Rāma. Every moment in her life she was waiting for the arrival of her beloved Rāma to her hut. She kept the hut and the surrounding garden clean, neat and beautiful so that, when Rāma would arrive he could lie down and relax there.
- (b) अधोलिखितेषु द्वयोः अनुच्छेदयोः आङ्ग्लभाषायां मातृभाषायां वा अनुवादो विधेयः। 10×2
- (i) आसनात् उत्थितां प्रस्थातुकामां तां मातुलानी हस्तेग्राहम् अवारयत्। सा अवदत्,— “त्वम् अस्य गृहस्य भागिनेयी। वयं तव साहाय्यं करिष्यामः। अस्मिन् गृहे तव अपि वर्तते स्थानम्। तव सुतायाः तव जनन्याः च स्नेहनीडम् इदं गृहम्। इतः आरभ्य यूयं तिस्रः अस्मिन् गृहे स्थास्यथा।” मातुलेन मातमह्या च सहर्षम् इदं समर्थितम्।
- (ii) अस्ति कस्मिंश्चित्प्रदेशे महान् न्यग्रोधपादपः। तत्र वायसदम्पती प्रतिवसतः स्म। अथ तयोः प्रसवकाले वृक्षविवरात् निष्क्रम्य कृष्णसर्पः सदैव तदपत्यानि भक्षयति। ततस्तौ अन्यवृक्षमूलनिवासिनं प्रियसुहृदं शृगालं गत्वा ऊचतुः— “भद्र! किमेवंविधे सञ्जाते आवयोः कर्तव्यं भवति। एवं तावत् दुष्टात्मा कृष्णसर्पो वृक्षविवरात् निर्गत्य आवयोर्बालकान् भक्षयति। तत् कथ्यतां तद्रक्षार्थं कश्चिदुपायः।”

- (iii) मकर आह – अस्ति समुद्रान्ते सुरम्ये पुलिनप्रदेशे अस्मदगृहम्। तन्मम पृष्ठमारूढः सुखेनाकुतोभयो गच्छ। वानरः सानन्दमाह, त्वर्यताम्, एषोऽहं तव पृष्ठम् आरूढः। तथानुष्ठिते अगाधजले गच्छन्तं मकरमालोक्य भयत्रस्तमना वानरः प्रोवाच – शनैः शनैः गम्यताम्। जलकल्लोलेन प्लाव्यते मे शरीरम्। तदाकर्ण्य मकरश्चित्रयामास – असावगाधजलं प्रविष्टो मे वशः सञ्जतिः। मत्पृष्ठतस्तिलमात्रमपि चलितुं न समर्थः। तस्मात् कथयाम्यस्मै निजाभिप्रायम्, येनायमभीष्टदेवतास्मरणं करोति। आह च – मित्र! मया वधाय समानीतः त्वं, अतः स्मर्यतामभीष्टदेवता।

अथवा,

Answer *any four* of the following questions :

10×4

- Write a brief note on Unicode.
- Give a brief account on various input devices of a computer.
- Write down the steps of changing the font size, font type, alignment and line spacing of a written text in MS Word.
- Explain about creating a presentation in MS-PowerPoint.
- What is a Software? Explain various types of computer softwares.
- State the importance and uses of Internet.

2. अधःप्रदत्तेषु विषयम् एकम् आश्रित्य न्यूनतया पञ्चाशदधिकशतशब्दैः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लघुप्रबन्धो लेख्यः।

20×1

- ईश्वरचन्द्रविद्यासागरः
- तव प्रियः ऋतुः
- भ्रष्टाचारः – समस्या समाधानं च।

अथवा,

Write short notes on *any four* of the following :

5×4

- Search engine.
- Find and Replace in MS Word.
- Output units of a computer.
- Steps to insert an image in MS Word.
- Steps to insert symbols into a Word document.
- Computer virus.

(3)

3. प्रदत्तं सन्दर्भं पठित्वा तदनुसारम् अधःप्रदत्तानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च देयम्। 2×5
अस्ति ब्रह्मारण्ये कर्पूरतिलको नाम हस्ती। विशालदेहं तमवलोक्य तत्रस्थाः शृगालाश्चिन्तयन्ति स्म, यद्ययं केनाप्युपायेन ग्रियते तदा तस्य देहेन अस्माकं मासचतुष्टयस्य महद् भोजनं भविष्यति। तत्रैकेन बृद्धशृगालेन प्रतिज्ञातं, मया चातुर्येण अस्य महागजस्य मरणं साधयितव्यम्। अनन्तरं स वञ्चकः कर्पूरतिलकस्य समीपं गत्वा साष्टाङ्गपातं प्रणम्योवाच— देव दृष्टिप्रसादं कुरु। हस्ती पृष्ठवान्— कस्त्वम्? कुतः आयातः?

- (a) कर्पूरतिलकः कः आसीत्?
- (b) कर्पूरतिलकं दृष्ट्वा शृगालैः किं चिन्तितम्?
- (c) ततः तेन किं प्रतिज्ञातम्?
- (d) वञ्चकशब्देन कः अभिहितः? स कुत्र अगच्छत्?
- (e) कर्पूरतिलकेन किं जिज्ञासितम्?

अथवा,

What is meant by DTP? Write a brief note on any four DTP application softwares.

10

4. यथेच्छं विषयम् एकम् आदाय संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च पत्रं लेखनीयम्। 10×1

- (a) महाविद्यालये योगदिवसपालनस्य अनुमतिं प्राप्तुम् अध्यक्षं प्रति पत्रम्।
- (b) ग्रामे अवैतनिकचिकित्सालयस्य निर्माणाय मण्डलाधिकारिणं प्रति पत्रम्।
- (c) परीक्षाशुल्कविमोचनार्थम् अध्यक्षं प्रति पत्रम्।

अथवा,

Answer **any one** of the following :

- (a) What is machine translation? Write brief note on the strategies of machine translation. 3+7
- (b) What are the usages of AI in daily life? 10